

PÅ SPORET AF SKAGENS SJÆL

BO BEDREs redaktionschef Trine Jørck har sammen med fotograf Birgitta Wolfgang Bjørnvad besøgt Danmarks nordligste by. Her kommer en personlig beretning, som forsøger at indfange Skagens sjæl – en særlig atmosfære, *som aldrig bliver gammel*. Selvom byen er rig på historiske bygninger, som vækker minder om en svunden tid, så er Skagen mere end et forbigået øjeblik, en forstenet kulisse, et postkort. Det er en lomme, *hvor fortid, nutid og fremtid* lever side om side i ét vibrerende nu.

Af TRINE JØRCK Foto BIRGITTA WOLFGANG BJØRNVAD

FRA SKAGEN til Grenen kører man igennem de smukkeste landskaber, hvor den lilla lyng giver et fantastisk farvespil på klithedearealerne i Skagen Klitplantage. Lyngen har imidlertid ikke bare til formål at betåge de besøgende. Planten er også til for at holde på sandet.

“M

an har rigtignok den regel, at man ikke skal komme igen på et sted, hvor man har befundet sig vel. Man bliver altid skuffet, idet stedet eller man selv har forandret sig. Jeg har fundet, at denne regel er meget sand for øvrigt ... men der er ett sted, hvor den ikke gjelder. Det er Skagen!". Sådan skrev den norske maler, forfatter og journalist Christian Krohg i 1883. Citatet hænger i hallen på Finns Bed & Breakfast, hvor overtegnede og fotograf Birgitta Wolfgang Bjørnvad er indlogeret. Citatet indfanger ret præcist min egen oplevelse af at genbesøge Skagen. Alting ser mere eller mindre ud, som da jeg var her som barn. Men frem for at få følelsen af at gå i egne fodspor får jeg oplevelsen af at blive fortryllet på ny.

Fortryllesen begynder allerede, da vi ankommer til Finns Bed & Breakfast, som ligger i det rolige Østerby. Vi parkerer bilen på en vej med kun klitter, strand og hav forude. På den venstre side af vejen ligger det eneste hus, som ikke er gult med røde tegl og hvide blonder – et sort bjælkehus med lidt af en historie. Indenfor træder vi ind i en tidslomme. Her står alting, næsten, som det gjorde, da huset blev opført af grev Christoffer Knuth i 1923.

Knuth opførte huset som et norsk bjælkehus af tunge træbjælker fra træer, som væltede i en voldsom storm i 1921 uden for hans gods Liliendahl på Sydsjælland. Først blev huset bygget uden for godset, siden blev det skilt ad, fragtet til Skagen og genopført der. Den danske greve havde en forkærlighed for det norske område Dagalid og opkaldte huset derefter. Greven brugte huset som sommerresidens og boede i huset sammen med sin massøse, som også var hans elskerinde. Hver morgen badede hun nøgen i havet.

Siden greven ejede stedet, har huset haft flere ejere. Værelserne på stedet er opkaldt efter dem og deres familier. Således kan man i dag tjekke ind på Grevens Stue, Fiskeskipperens Hybel, Kommercerrådens Soveværelse, Instruktørens Hule, Overlægens Soveværelse og Drengeskabet. Hvert rum har sin fortælling, som igennem flere år blev sat aktivt i spil, da instruktør Finn Bredahl styrede stedet. Gæster, som boede på Finns Bed & Breakfast i hans tid, blev gjort til skuespillere på scenen skabt af den gamle greve.

I dag er det musiker Mikkel Lentz, som driver Finns Bed & Breakfast, når han ellers ikke turnerer verden rundt med bandet Michael Learns to Rock og desuden skaber musik til film. Han faldt for stedet i 2015, da han var på bryllupsrejse med sin kone, Rikke Lentz, som er indfødt skagbo. De overnattede tre nætter i Grevens Stue og følte sig hensat til en svunden tid, og drømmene om at overtage stedet opstod.

Efter at have indlogeret os – jeg på Fiskeskipperens Hybel, og Birgitta på Overlægens Soveværelse – siger vi midlertidigt farvel til Mikkel, Rikke og deres ven, endnu en ægte skagbo. De sidder på terrassen og nyder en Aperol i solen. Fra Finns B&B runder vi Vippefyret, før vi bevæger os ned i byen, hvor jeg genkender de små gader med dukkehus-lignende gulkalkede huse med hvide blonder på de røde tage og hvidt stakit og ikke mindst – den i min familie nærmest mytologiserede – Slagter Munch. Jeg mindes, hvor-

dan vores besøg i slagterbutikken dengang resulterede i, at min familie, igennem det meste af min barndom, troligt kørte en halv time fra Bjerringbro til Silkeborg, fordi en lille butik der havde de berømte spegepølser. På den måde blev en lille del af Skagen en fast bestanddel i min hverdag som barn. Da vi kommer forbi det sagnomspundne Brøndums Hotel, lister vi os indenfor. Stedet er helt mennesketomt, men vi fortaber os i de smukke rum, hvor et kig ned gennem stuer en suite vækker mindelser om kigget gennem Thorvaldsens Museum. Farverne på væggene, arkitekturen og spillet mellem lys og skygge skaber en særlig poetisk stemning. Man ser for sig, hvordan skagensmalerne har siddet i de smukke stuer, spist, skålet – ramt af de selvsamme solstråler, som rammer os nu. Som et andet Chelsea Hotel var Brøndums Hotel mødestedet for skagensmalerne. Det var Anna Anchers bror Degn Brøndum, som i sin tid drev stedet. Og ligesom på Chelsea Hotel i New York kvitterede kunstnerne også her for deres ophold ved at udføre et portræt til spisestuens udsmykning. Disse billeder blev i 1946 flyttet til det nuværende Skagens Museum, som Degn Brøndum også var blandt initiativtagerne til. Birgitta og jeg går forbi museet, men må sande, at vi ikke har tid til at gå ind. Vi vil nemlig nå at fange solnedgangen på Grenen. Vi finder bilen og kører afsted.

Turen går gennem flade landskaber af lyslilla lyng, farvet af et orange og lyserødt skær. Vi parkerer bilen og bevæger os op i klitterne, hvor buske bugner af havtorn, og hvorfra vi kan høre lyden af to have, der rammer hinanden. Vi kommer forbi en bunker, som jeg kan huske, at min søster og jeg legede på. Imens Birgitta tager billeder, står jeg og nyder udsigten. Jeg bilder mig ind, at jeg forstår, hvorfor skagensmalerne har fundet stor inspiration i naturen og landskabet her som et foranderligt motiv, hvis udtryk hele tiden ændrer sig i takt med lyset, som farver det i evigt changerende nuancer.

Sulten trænger sig på, og min veninde Christina, som også er delvist skagbo, har anbefalet os at tage forbi et sted i det gamle grå fyr fra 1858. Her ligger restaurant Blink. Vi parkerer bilen og går til staldbygningen bag tårnet. Vi slår os ned indenfor i omgivelser, som næsten er mere hippe end det hippeste sted i København. Her kan man få orangevin, surdejsbrød, mad lavet på tang, strandurter og andet grønt, sanket fra Skagen Odde, samt fisk fra det hav, som vi sidder og kigger ud over. Maden serveres af et ungt og chikt personale. Vi spiser og tager et sidste glas orangevin udenfor, og farven på vinen matcher næsten solens sidste stråler. En følelse af at være blevet forbundet med sig selv for mange år siden, skagensmalerne, som de har siddet her og nydt samme udsigt, og Skagens særlige kultur, historie og natur gør nuet særligt præsent.

"Hør Havet, hvor det koger de gamle Minder op, mens Skum og Sand og Maager er Sjæl i samme Krop. Der er – og det er Sagen, hvad Tiden saa blir til: Der er en "Sjæl" i Skagen, som aldrig ældes vil. Som kommer, naar man kalder paa Ait, hvad man har kjær – mens over Stranden falder Erindrings Vemods-Skær." Holger Drachmann.

HALLEN i Finns Bed & Breakfast hensætter dig med et trylleslag til en anden tid. Her træder man ind i en anden verden. De gamle bjælker, som rummer så meget historie, står tydeligt frem og definerer rummet. På væggene hænger billeder af skove, som Mikkel Lentz har fundet rundt omkring i Danmark. Huset her var selv engang træer, som stod i en skov på Sjælland, indtil en storm i 1921 væltede dem omkuld.

MUSIKER Mikkel Lentz driver i dag Finns Bed & Breakfast. Her ses han sammen med sin kone, Rikke Lentz, som er skagbo, og som driver et økologisk blomsterlandbrug på Sjælland.

VÆRELSENE på Finns Bed & Breakfast er opkaldt efter tidligere ejere og deres familier. På modsatte side ses øverst fra venstre Drengeskammeret, Fiskeskipperens Hybel og Kommercerådens Soveværelse. Det fjerde billede viser fællesstuen, hvor man kan læse bøger fra husets oprindelige bibliotek, som har udviklet sig over tid. **EFTER AT MIKKEL LENTZ** har overtaget stedet, har han sat sit eget præg på det. Med fin musikalitet har han tilføjet kunstværker, der klinger smukt med husets oprindelige interiør, og som gør det levende og kontemporært. **GREVENS STUE** var værelset, hvor Mikkel Lentz og Rikke Lentz tilbragte deres bryllupsrejse. Det var under dette ophold, at Mikkel forelskede sig i stedet, og begyndte at drømme om at overtage stedet. **INSTRUKTØRENS HULE** opkaldt efter instruktør Finn Bredahl, som i 1992 gjorde stedet til et bed & breakfast-sted.

DE KLASSISKE SKAGENSHUSE er gulkalkede og med rødt tegltag med hvide blonder. **SLAGTER MUNCH** i Skagen er kendt for sine spegepølser – ikke mindst i skribentens familie. **ET KIG NED IGENNEM** stuer en suite på Brøndums Hotel skaber mindelser om arkitekturen på Thorvaldsens Museum i København. **ANNA OG MICHAEL ANCHERS** hus. I baghaven har man genskabt køkkenhaven, som den oprindeligt tog sig ud. Og foran huset finder man bordet, hvor familien i sin tid festede med sine venner – en fest, et nu, som P.S. Krøyer indfangede i sit berømte billede Hip, hip, hurra. **LYSET FALDER SMUKT** ind ad vinduerne på Brøndums Hotel, hvor der er dækket op til middag og fest. Præcis som da skagensmalerne i sin tid spiste, skålede og festede her.

VED FODEN AF DET GRÅ FYR, i fyrtårnets gamle staldbygninger fra 1858, finder man i dag restauranten Blink. Her kan man få naturvin og mad lavet på bl.a. grøntsager, urter og blomster fra Knivholt uden for Frederikshavn, masser af tang, strandurter og andet grønt fra strandkanten. **I KLITTERNE VED GRENEN** bugner buskene med havtorn. **EN GAMMEL BUNKER** i klitterne på Grenen. **DET GRÅ FYR** er med sine 46 meter Danmarks næsthøjeste fyr. Det blev indviet og tændt første gang 1. november 1858, en halv time efter solnedgang. Naturstyrelsen driver i dag Det Grå Fyr som et formidlingscenter om trækfugle. Her kan man få et levende indblik i en af verdens mest fascinerende naturoplevelser, nemlig trækfuglenes evne til at flyve og finde vej over enorme afstande på tusinder af kilometer.

*“Hør Havet, hvor det koger de gamle Minder op, mens Skum
og Sand og Maager er Sjæl i samme Krop. Der er – og det
er Sagen, hvad Tiden saa blir til: Der er en “Sjæl” i
Skagen, som aldrig ældes vil. Som kommer, naar man kalder
paa Alt, hvad man har kjær – mens over Stranden falder
Erindrings Vemods-Skær.”* Holger Drachmann

